

ÎN SFÂRȘIT...

Ion JURCA ROVINA

*O sală cu istorie,
renovată modern*

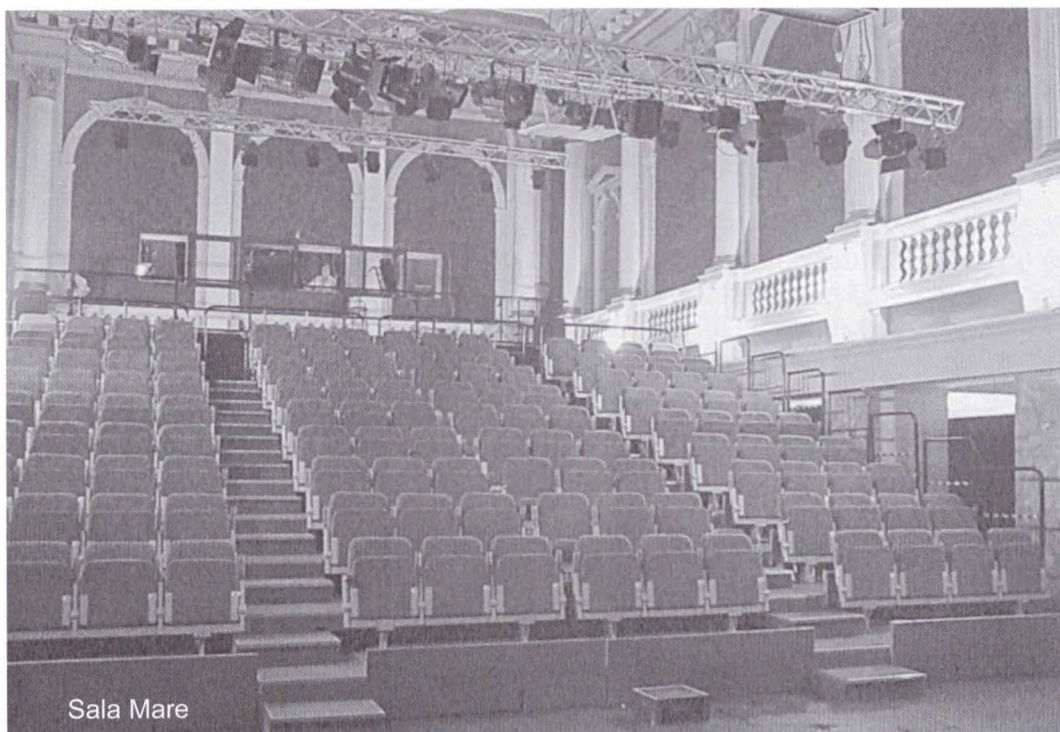
În 4 martie, anul acesta, Teatrul German de Stat și Teatrul Maghiar de Stat „Csiky Gergely” din Timișoara au avut un eveniment comun: **inaugurarea Sălii Mari de spectacole, în noua ei înfățișare**. Lucrările complicate, după cum le numea domnul Gheorghe Ciuhandu, primarul municipiului, au debutat în vara anului 2008 cu finanțarea Primăriei, în proprietatea căreia se află întreaga clădire (care adăpostește și Naționalul și Opera), fiind totodată și ordonatorul de credit al celor două teatre care folosesc deopotrivă Sala. Modernitatea Sălii, obținută prin renovare și dotare tehnică, a fost remarcată în alocuțiunile rostite de către Excelența Sa Füzes Oszkár, ambasadorul Republicii Ungare la București, și de către domnul Uwe Zorn, viceconsul la Consulatul Germaniei la Timișoara.

Bucuroși de noua față a Sălii s-au arătat directorii Lucian Vărșăndan, de la Teatrul German, și Balázs Attila, de la Teatrul Maghiar, care și-au reamintit, cu detașare și chiar umor, clipele grele și neplăcute prin care au trecut artiștii în perioada cât sala s-a aflat sub pericolul inundațiilor sau în reparații provizorii, cu reprezentații date în turnee prelungite sau în alte spații din oraș. S-a jucat și în sală, în ultimii ani, după ce acoperișul a fost reparat. Schelele, spărturile chiar au fost integrate în montări!

De fapt, Sala Mare a recurs la improvizații de circa un deceniu, de când au început infiltrațiile de la ploi prin tavan. Dacă e vorba de rememorări, să spun că la un spectacol dat de o trupă în Festivalul Dramaturgiei Românești, pe scenă au început să curgă de sus stropi de ploaie, spectatorii crezând că așa e scenariul... După ce s-au luat mai multe rânduri de scaune din față din cauza tavanului deteriorat, Sala parcă își anunța sfârșitul. Regizorul Victor Ioan Frunză a folosit-o în *Mutter Courage*, acoperind scaunele și egalizând-o cu scena. Chiar îmi declara într-un interviu că e împotriva scenei italiene, ca fiind depășită pentru noile viziuni de montare. Scaunele s-au scos, până și podeaua, scena la rândul ei a dispărut și a apărut un spațiu mare de Studio, cu uși eliminate și pereți defrișați. Într-o astfel de dimensiune, Frunză a montat *Hamlet* în scenografia Adrianei Grand, care sugera liniile ferate ale unei gări. Și alte spectacole au folosit o vreme Sala într-un fel sau altul, cu scaune pe margini sau mutându-le dintr-o parte în alta. Până s-a recurs la noul proiect susținut de Primărie.

Totul s-a sfârșit cu bine. Nu întâmplător, cei doi directori aveau zâmbetul pe buze la tăierea panglicii, alături de primar. Acum Sala Mare, renovată, și-a regăsit albastrul, albul și auriul, iar scaunele tapițate în verde alcătuiesc un sistem de

Lucian VĂRȘĂNDAN, Gheorghe CIUHANDU și BALÁZS Attila

Sala Mare

tribune în module variabile, cu 126 locuri. Este dotată cu izolație acustică, orgă de lumini, reflectoare, un sistem de ștangi motorizate, mixere de sunet. Spectatorii, fără a mai fi stresați de scârțâitul scaunelor sau de așezarea pe scânduri (ca să le dispară așa-zisa comoditate), pot spune că se regăsesc într-o sală de spectacol care le asigură ambianța adecvată vizionării. După 134 de ani (găzduind la început evenimente muzicale, apoi, scăpând de la incendiul clădirii din 1920, spectacolele celor două teatre), Sala Mare are de-acum o istorie cu evenimente culturale, cu refaceri și adevări la genul de spectacol. În continuare, cu privirea spre înnoita Sală, artiștii așteaptă și promisa modernizare a scenei propriu-zise și a culiselor.

În completarea inaugurării, Teatrul Maghiar a prezentat în Studio spectacolul din stagiunea trecută cu piesa *Se-apropie vremea* de Line Knutzon. Iar în Sala Mare, spectatorii au vizionat producția Teatrului German cu *Woyzeck* de Georg Büchner. O montare (iunie, 2008) interesantă, gândită de actorul cu antecedente regizorale Georg Peetz, care, înainte de a juca aici la Timișoara (începând din 2004), a evoluat, printre altele, la teatre din Berlin, Dresda, Kiel sau Graz, în piese ale marilor dramaturgi clasici. Este actorul-model al Teatrului German (cu creații remarcabile în *Regele Cymbelin*, *Chip de foc*, *Opera de trei parale*, *Judecata ș.a.*) și, nu întâmplător, abordează și regia.

Determinat să găsească o variantă care să-i motiveze pe actori, tot Georg Peetz a imaginat și decorul în *Woyzeck* al său: o suprafață de nisip unde personajele intră în joc, ba chiar într-o joacă de nivel mental copilăresc (trimitând la experimentul psihiatric al personajului Woyzeck). Aceasta este, de fapt, scena pe care pășesc personajele animate sau trec peste marginea nisipului și devin inerte, absente. Pe marginea acestei „gropi” cu nisip mai este așezat un scrin, în sertarul căruia este arătat din când în când un copil-păpușă. Un joc păpușăresc, dar în ambiguitatea lui cu realul. Ideea poate avea sorginte și într-un citat al foarte tânărului dramaturg dispărut înainte de a-și încheia piesa: „Păpuși suntem, de necunoscute fețe trase de sfori”...

Interpreții se află ca pe o sârmă între realitate și trecerea ei în derizoriul de marionete. Așa li se întâmplă în relațiile dintre eroii lor, în limbaj, în gestică sau mișcare. În acest balans, sentimentele și trăirile se estompează și chiar se anulează, așa încât și intervenția cuțitului devine motivată pe un fond psihiatric, eliberat însă și el în transmisia spre sală tocmai prin ludicul imaginii jocului păpușăresc. Așa se petrece, de pildă, înjunghierea neașteptată de către Woyzeck a soției sale Marie, care, retrăgându-se speriată, cu fire roșii desfăcându-i-se din costumatie, se transformă îngenunchind într-o marionetă mumificată. În timp ce el rămâne un copil dezarticulat în gestul lui coșmareasc.

Spectacolul lui Georg Peetz are expresie. Actorii intră pregătiți în experimentul regizoral. Daniel Ghidel creează destinul lui Woyzeck din frânturi de realitate, ins supus, rănit interior, și de marionetă aspru manevrată, el fiind centrul scenei de nisip. Andreea Nistor, o Marie conștientă de soarta ei, marionetă duplicitară. Caruselul păpușăresc îl învederează în rolurile lor și Ioana Iacob (*Dr. Căpitan*), Christine Cizmaș (*Tamburul major*, *Margareth*), Radu Miodrag Vulpe (*Andres*).